

Slayd 1

Cənab sədr, möhtərəm qonaqlar, xanımlar və cənablar!

Gəlin 1994-cü ili yada salaq. Azərbaycan üç il idi ki müstəqillik əldə etmişdi.

İqtisadiyyatda, idarəetmə prinsiplərində, texnologiyalar və infrastrukturda dəyişikliklərə ehtiyac var idi və ölkə tələb olunan dəyişiklikləri gerçəkləşdirmək üçün qısa müddətdə planlar hazırladı. Bütün bu dəyişikliklər mərhum Prezident Heydər Əliyevin uzaqqörən siyasəti nəticəsində imzalanmış bir müqavilədən başladı və onun və Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə gerçəkliyə çevrildi.

1994-cü ildə BP və onun tərəfdaşları Azərbaycan hökuməti ilə "Əsrin Müqaviləsi" kimi tanınan saziş imzaladı. Və hamımıza məlum olduğu kimi, bu da ölkənin bir daha dünyanın aparıcı neft və qaz hasil edən dövlətlərindən birinə çevrilməsi istiqamətində inamla addımlamasına imkan verdi.

İndi isə, görün bu ölkə və onun enerji sektoru hansı səviyyəyə çatıb.

İyirmi il ərzində biz Azərbaycan hökuməti və ARDNŞ ilə çiyin-çiyinə işləyərək dünyada dövlət sektoru ilə özəl sektoru birləşdirən ən uğurlu biznes tərəfdaşlıqlarından birini qurmuşuq. Və biz bunu təhlükəsiz şəkildə

gerçəkləşdirmişik. Regionda əməyin təhlükəsizliyi üzrə göstəricimiz sənayedə ən yüksək kvartildədir.

Slayd 2

Dənizdə yerləşən nəhəng bir neft yatağının, yəni Azəri-Çıraq-Günəşli yatağının istismarına başlandı. 1997-ci ildən etibarən AÇG yatağında təxminən 2,5 milyard barel neft hasil edilib.

Bununla yanaşı, nəhəng və geoloji baxımdan mürəkkəb qaz yatağı olan Şahdəniz yatağı aşkar edildi və bu yatağın işlənməsinə başlandı. Və Səngəçalda karbohidrogenlərin emalı və ixacı üzrə dünya miqyaslı kompleks terminal inşa edildi.

Xəzər regionuna ən müasir texnologiyalar gətirildi. Minlərlə yeni iş yeri açıldı və yüzlərlə yeni şirkətlər yaradıldı. İxtisaslaşmış təlim mərkəzləri fəaliyyətə başladı və yerli universitetlərdə enerji sektoru ilə bağlı yeni ixtisas bölmələri açıldı. Beynəlxalq standartlara uyğun hasilat platformaları istehsal etmək iqtidarında olan istehsalat obyektləri formalaşmağa başladı.

Slayd 3

Və Xəzər dənizindəki neft və qaz yataqlarını Aralıq dənizi regionu ilə birləşdirən, dünyanın ən böyük sənaye infrastruktur layihələrindən ikisi – BTC və CQBK boru kəmərlərinin inşası uğurla başa çatdırıldı və onlar bugünkü gündə tam qaydasında fəaliyyət göstərir.

Bu vaxtadək BTC boru kəməri vasitəsilə Xəzər regionundan dünya bazarlarına 1,9 milyard bareldən artıq xam neft nəql olunub. Ümumilikdə biz Ceyhan terminalından 2500-dən artıq tanker yola salmışıq.

BTC boru kəməri istismara verildiyi ilk gündən etibarən texniki təhlükəsizlik və etibarlılıq baxımından mükəmməl göstərici nümayiş etdirib – bu isə, Azərbaycan üçün və əməliyyatçı şirkət olaraq bizim üçün qürur mənbəyidir.

Bu boru kəmərlərinin verdiyi digər faydalardan əlavə, BTC/CQBK marşrutu boyunca yerləşən yerli icmalar bizim sponsorluğumuzla həyata keçirilən yüzlərlə davamlı inkişaf layihələrindən xeyli faydalanıb. Və bütün bunlar təbii landsafta minimal təsirlə həyata keçirilib.

Hazırda Bakı Xəzər regionundakı enerji sənayesinin mərkəzi hesab edilir. Yeni bazarlar yaranıb və yeni üfüqlər açılıb.

“Əsrin Müqaviləsi” kimi tanınan AÇG HPBS-in imzalanmasının 20-ci ildönümü ərəfəsində bir daha qeyd

etmək yerinə düşər ki, bu iyirmi il ərzində biz çox uzun bir yol qət etmişik.

Slayd 4

Bu nailiyyətlərə aparan mühüm amillərdən biri də, bizim müxtəlif layihələrimizin inteqrasiya edilmiş xüsusiyyətə və bir-birinə uyğun ardıcıl layihələndirməyə malik olması idi.

Bu slayddan da göründüyü kimi, Çıraq platformasında hasilatın başladığı vaxtdan, yəni 1997-ci ildən başlayaraq qət edilmiş bu yolda atılan hər bir addım Səngəçaldakı əməliyyatlarla əlaqələndirilərək növbəti addımla bağlı olub. Biz buna bir sıra səbəblərdən nail ola bilmişik.

İlk növbədə, biz Azərbaycan hökuməti və ARDNŞ ilə müzakirələr apararaq bir sıra hasilat razılaşmaları əldə etmişik və bu razılaşmalar çoxsaylı hadisələrin təsirlərinə baxmayaraq öz qüvvəsini qoruyub saxlayıb. İkinci səbəb odur ki, BP və onun tərəfdaşları konkret plana malik olub və həmin plana riayət edib.

Və üçüncü səbəb isə odur ki, bir uğur öz ardınca digər uğuru gətirir. Bu meqalayihələrin maliyyələşdirilməsi rahat şəkildə davam edib və bizim hasil etdiyimizi məhsula konkret tələbat var.

Şahdəniz Mərhələ 2 bizim üçün növbəti böyük bir işlənmə layihəsidir. 2018-ci ilədək biz iki dəniz

platforması inşa edəcəyik, sualtı boru kəmərləri quraşdıracağıq, sualtı quyular qazacağıq, Səngəçaldə terminalı genişləndirəcəyik və Avropaya uzanan yeni boru kəməri dəhlizinin çəkilməsini tamamlayacağıq.

Bu, nəhəng və mürəkkəb bir işdir, lakin biz əminik ki, o, öz vaxtında və büdcə daxilində həyata keçirilə bilər.

Slayd 5

Nə üçün? Deməli, biz bunların həyata keçirilməsi üçün lazımi resurslara və səriştələrə - xüsusən də texnologiyalara, investisiya kapitalına, yerli potensiala, infrastruktura və layihələrin koordinasiyası üzrə təcrübəyə malikik.

Götürək texnologiya sahəsini. Hər il BP Qrupu kəşfiyyat və hasilat texnologiyaları üzrə tədqiqat və araşdırmalara yarım milyard dollar vəsait xərcləyir. Şirkətimizdə təxminən 300 nəfər əməkdaş xüsusi olaraq kəşfiyyat və hasilat texnologiyaları sahəsində işləyir.

Biz özümüzü texnologiyalara əsaslanan şirkət kimi görürük. Həm AÇG, həm də Şahdəniz yatağının işlənməsi bu təcrübə və biliklərə söykənir. Bizim mütəxəssislərin bəziləri Bakıda yerləşir, digərləri isə London və Hyustondakı ofislərimizdə işləyir. Bunun heç bir fərqi yoxdur – biz global bir şirkətik və vahid komanda işinə inanırıq. "Vahid komanda ruhu" bizim

əsas dəyərlərimizdən biridir və biz bütün heyətin ümumi bilik ehtiyatından faydalanmağa çalışırıq.

Faktiki olaraq, bizim bir çox qabaqcıl texnologiyalarımız artıq Azərbaycanda uğurla tətbiq edilib. Bunlara misal kimi, qum təzahürü ilə mübarizə, hasilatın optimallaşdırılması və uzaq məsafəyə maili qazma proseslərini göstərmək olar.

Slayd 6

İrəlilədikcə, bizim üçün Azərbaycanda əsas texnologiyalar çox güman ki, fəaliyyət göstəricilərini yaxşılaşdırmaq və qoruyub saxlamaq potensialına malik olan texnologiyalar olacaq.

Bunlardan biri uzaq məsafəyə maili qazmadır. O, AÇG yatağının gələcəyi üçün mühüm əhəmiyyətə malikdir. AÇG yatağı yumşaq və keçirici qum qatlarından ibarət qırıqlı və çoxlaylı kollektordur. O, açıq dənizə doğru 120 km məsafədə yerləşir və 150 kvadrat kilometr ərazini əhatə edir.

Onun hasilatını sabitləşdirmək və yataqdan çıxarılan həcmələri maksimuma çatdırmaq üçün hər il çox sayda quyular qazmaq tələb olunur. Biz qazma işi aparmaq üçün istifadə edə biləcəyimiz altı platformaya və bir yarım dalma qazma qurğusuna malikik və buna görə də,

hər bir qazma qurğusunda qazma göstəricilərini maksimuma çatdırmaq son dərəcədə əhəmiyyətlidir.

Həmçinin, AÇG mürəkkəb yataq kompleksidir. O, çoxsaylı kollektor-lay dəstəsindən ibarətdir və daim dəyişən fazalararası təmas konturlarına (flüidlərarası kontaktlara) malikdir. Hər bir quyunu müvafiq vaxtda düzgün yerdə yerləşdirmək son dərəcədə vacib əhəmiyyət daşıyır. Uzaq məsafəyə maili qazma metodu bizə bu maneələrin öhdəsindən gəlməyə imkan verir. Bu vaxtadək bizim ən uzaq məsafəyə qazdığımız maili quyu Çıraq platformasından 6,4 kilometr məsafədə yerləşir. Bu slayddan da görə bilərsiniz ki, 6,4 kilometr uzunluğa malik uzaq məsafəyə qazılmış maili quyu Bakı buxtası ilə müqayisədə necə görünür. Biz əminik ki, bu texnologiya bizə qarşıdan gələn uzun onilliklər ərzində bu nəhəng yataqdan hasilatı maksimuma çatdırmağa imkan verəcək.

Slayd 7

BP-nin Azərbaycanda istifadə etdiyi digər qabaqcıl texnologiyalar da mövcuddur.

Onlardan biri seysmik təsvirlərin çəkilməsi texnologiyasıdır. BP Qrupu təsvirlərin çəkilməsi üçün stasionar seysmik qəbuledicilər qrupunun təkmilləşdirilməsinə 150 milyon dollardan artıq vəsait xərcləyib. Biz 4-ölçülü seysmik məlumatların əldə

edilməsi kimi tanınan sahədə aparıcı mövqedəyik – və həmin texnologiya artıq burada tətbiq edilib. Biz AÇG yatağında 132 km uzunluğunda dənizdibi seysmik tədqiqat kabelləri quraşdırmışıq.

Bizim qumdaşı qatlarından ibarət kollektorlarımız çox yumşaq laylardan təşkil olunduğuna görə, burada tamamlama vasitəsi kimi Açıq Lülədə Çıncıl Kipkəci adlanan digər bir texnologiyadan istifadə edirik. Slaydlardan da görüldü kimi, Açıq Lülədə Çıncıl Kipkəci adlı bu tamamlama avadanlığı xarici hissəsi iri fraksiyalı qum qatından ibarət olan bir sıra qum süzgəci dəstindən ibarətdir. İri fraksiyalı qum və ya “çıncıl” materialı kollektordakı qumun səthə çıxmasının qarşısını alır və üzəri açılmış qum laylarının uçmasına imkan vermir.

AÇG yatağında qazılan quyularımızda qarşıya qoyduğumuz məqsəd əlaqədar qum təzahürünə yol vermədən maksimum neft debitinə nail olmaq olub. Biz hələ ki həmin səviyyəyə tam nail olmamışıq, lakin dünya səviyyəli nəticələr əldə etmişik. Və biz davamlı olaraq təcrübədən əldə olunan nəticələri öyrənirik və öz tamamlama metodlarımızı təkmilləşdiririk.

Üçüncü texnologiya isə layın neft verimini artırmaq və laydakı təzyiqi qoruyub saxlamaq üçün laya suyun və qazın vurulmasıdır. Xəzərdə bu cür texnologiyanın ilk tətbiqi Azəri yatağına qazın vurulması ilə başlayıb.

Slayd 8

AÇG və Şahdəniz yataqlarından hasil edilən karbohidrogenlərin mümkün qədər səmərəli emalını təmin etmək üçün düzgün layihələndirmə, düzgün avadanlıq və düzgün işçi heyətinin olması mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Buradakı emal obyektləri BP şirkətinin ən iri obyektləridir. Onların istismar hazırlığı da təxminən 100%-ə çatmaqla çox yüksəkdir. Həmin müstəsna məhsuldarlıq bütün sənaye boyu müzakirə mövzudur və AGT öz sinfinin ən yaxşısı kimi qəbul edilib. Bütün bu karbohidrogenlərin daşınması üçün xeyli miqdarda enerji tələb olunur.

Biz BP şirkətində quraşdırılmış ən iri fırlanan avadanlıqlar parkına malikik. Azərbaycanda və Gürcüstanda bizim quraşdırdığımız effektiv və gücü təxminən 1 qiqavatt təşkil edir və bu da, kiçik bir şəhəri elektrik enerjisi ilə təmin etmək üçün yetərlidir. Daha aydın təsəvvür yaratmaq üçün qeyd edim ki, Azərbaycanda ümumi enerji istehsalı təxminən 7 qiqavatt təşkil edir.

Biz, həmin avadanlığı müxtəlif məqsədlər üçün, yəni enerji və köməkçi vasitələr təmin etmək, neft və suyu nasosla vurmaq, həmçinin qazı sıxmaq və vurmaq üçün istifadə edirik.

İl boyu daha yüksək templərlə qaz vurmaq üçün biz, bu yaxınlarda Mərkəzi Azəri platformasındakı qazvurma kompressorlarının mühərriklərini moderləşdirmişik. Biz, yeni konstruksiyalı mühərrikdən istifadə etmişik. Məmnuniyyətlə bildirirəm ki, həmin modernləşdirmə hasilat baxımından dərhal öz bəhrəsini verib və lay təzyiqinin azalması dayandığına görə biz, uzunmüddətli effektivliyin şahidi oluruq.

Obyektlərin yüksək səviyyədə istismara yararlılığını qoruyub saxlamaq və istismar müddətlərinin gələcək onilliklər ərzində davam etməsini təmin etmək üçün qurğuların dövri texniki xidməti və onların konstruksiyasına davamlı texniki xidmətin göstərilməsi çox vacibdir.

Slayd 9

Əməliyyatlarımızı təhlükəsiz qaydada həyata keçirməyimiz eyni dərəcədə əhəmiyyətlidir, yəni etibar etdiyimiz bütün avadanlığın saz vəziyyətdə olmasını təmin etməliyik.

Misal üçün, uzunluğu 1400 km olan sualtı boru kəmərlərimiz var. Onların bütövlüyünü təmin etmək üçün nəzarət ciddi olmalıdır.

Həmin məqsədə nail olmaq üçün istifadə etdiyimiz vasitələrdən Məsafədə idarə olunan aparatlar (ROV) və

avtonom sualtı aparatları (AUV) qeyd etmək olar. Qarşılaşdığımız problem Xəzərin bulanıq sularında, xüsusən də 25m-dən az su dərinliklərində görüntü imkanının zəif olmasıdır. Bu da məlumatların toplanmasında gecikmələrə və gəmilərin istifadə edilməsi üçün böyük xərclərə səbəb olur.

Beləliklə biz boru kəmərlərinin effektiv istismarını təmin etmək üçün indiyə qədər Xəzər dənizində istifadə edilməmiş bəzi ən müasir avadanlıq tətbiq etmişik. Həmin avadanlıq akustik tədqiqatlar aparır, yaxşı işləyir və yoxlamaların daha tez və daha səmərəli aparılmasına imkan verir.

Slayd 10

Təsəvvürünüzə gətirə bilərsiniz ki, bunları həyata keçirmək üçün maddi-texniki təchizat və personal ilə bağlı xeyli miqdarda çətinliklər ilə üzləşirik.

Burada, AGT regionunda biz, BP şirkətinin 1 nömrəli maddi-texniki təchizat xidmətinə malikik. Həmin

xidmətin dəstəklədiyi layihələrin və əməliyyatların miqyasını nəzərə alaraq, bu, sənayenin faktiki olaraq ən iri xidmətidir.

Bir neçə fakt və göstəriciləri təqdim etmək istərdim. Dənizdəki əməliyyatlarımız üçün xidmət göstərən 51 gəmimiz var. Hər ay 10000 yükqaldırma əməliyyatı yerinə yetiririk. 2013-cü ildə təchizat gəmilərimiz dənizdə bir milyon barel flüidlərin daşınmasına kömək etmişdir.

Sahildəki təchizat bazamız regionda ən böyük bazadır və genişlənməkdədir. Lövbər daşıyan gəmilərimiz də Xəzər dənizindəki ən böyük gəmilərdir. Bundan başqa, təchizat, işçi heyəti üçün sürətli katerlər, boru kəmərlərinin mühafizəsi və ehtiyat gəmilərdən də istifadə edirik.

Keçən il 250 000 nəfər dənizə təhlükəsiz surətdə aparılmış və geri qaytarılmışdır. Biz, müasir vertolyotlardan, o cümlədən axtarış və xilasetmə tipli vertolyotlardan istifadə edirik.

Daha bir unikal obyektimiz, yəni flotel və ya üzən mehmanxanamız var. Orada 180 nəfəri yerləşdirmək mümkündür.

Slayd 11

Çoxunuz bilirsiniz ki, BP şirkəti və tərəfdaşları işçi qüvvəmizin milliləşdirilməsi ilə bağlı öhdəliyə malikdir. Biz, həmin sahədə dayanıqlı irəliləyişə nail olmuşuq.

Bunu etmək üçün yaratdığımız obyektlərdən biri Xəzər Texniki Təlim Mərkəzidir (XTTM). Cəmi bir neçə gün əvvəl obyekt uğurlu fəaliyyətinin 10-cu ildönümünü təntənəli surətdə qeyd edib. Ötən on il ərzində o, burada həyata keçirdiyimiz bütün layihələr çərçivəsində texniklərə təlimlərin keçirilməsi ilə bağlı tələbatın təmin edilməsinə öz əhəmiyyətli töhfəsini verib.

Bugünədək biz, istismar və qazma sahələrində təxminən 900 texnik üçün təlim keçirmişik. Onlardan 45%-i dənizdəki, 33%-i isə qurudakı işlərə cəlb olunub. Həmin texniklərdən təxminən 200 nəfəri rəhbər vəzifələrə irəli çəkilib.

Bundan başqa biz, BP şirkətinə gələn gənc mühəndislərin potensialının inkişaf etdirilməsinə dəstək olmaq məqsədilə yerli mühəndislər və neft-qaz ixtisaslı məzunlar üçün dünya səviyyəli Neft-qaz ixtisaslı məzunların təkmilləşdirilməsi (PREP) proqramını da uğurla həyata keçiririk. Yerli mühəndislərin inkişaf etdirilməsi proqramlarını dəstəkləmək üçün biz həmçinin Dövlət Neft Akademiyası, Bakı Ali Neft Məktəbi, Xəzər və Qafqaz Universitetləri kimi aparıcı yerli ali təhsil müəssisələri ilə əməkdaşlıq edirik. Bu il biz həmçinin həmin ali təhsil müəssisələrinin Neft-qaz sərgisində

iştirakına dəstək veririk. İnanırıq ki, bu, həmin ali təhsil müəssisələrinə bütövlükdə neft-qaz sənayesi çərçivəsində özlərini təbliğ etdirmək imkanı verəcək.

Biz, ölkənin öz potensialının artırılmasına yönəlmiş cəhdlərinə dəstək verilməsini davam etdirəcəyik.

Slayd 12

Beləliklə BP və Azərbaycan üçün ötən bu iki onilliyə necə yekun vurmaq olar?

Tərəfdaşlarımızla birlikdə biz, 1984-cü ildən Azərbaycana 43 milyard dollardan çox investisiya yatırmışıq. Bir sıra nəhəng və yüksək məhsuldarlıqlı layihələri sıfırdan başlayaraq beynəlxalq standartlar səviyyəsinə çatdırmışıq. Əməliyyatlarımızı təhlükəsiz yerinə yetirmiş və ətraf mühiti mühafizə etmişik.

İnvestisiyalarımızın yerli tərkibini maksimuma çatdırmaq üçün gərgin əmək sərf etmişik. Təxminən 3000 nəfər yerli mütəxəssis BP şirkətinə işə götürülmüş və on minlərlə insan layihələrimiz çərçivəsində işlərə dolayısı ilə cəlb olunmuşdur.

Biz bunu tək etməmişik. Bütün bu müddət ərzində biz, Azərbaycan hökuməti, ARDNŞ, tərəfdaşlarımız, podratçılarımız, təchizərgçilərımız və yerli icmalardan güclü dəstək görmüşük.

Bu sənaye sahəsində fəaliyyətsiz dayanmaq heç zaman mümkün deyil. Müəyyən mənada, indi qarşımızda duran mühüm vəzifələr indiyə qədər əldə etdiklərimizə bərabərdir və fəaliyyət göstəricilərimizi davamlı surətdə təkmilləşdirmək, hasilatı sabitləşdirmək və Xəzər dənizindən daha çox karbohidrogenin dünya bazarlarına çatdırılmasını təmin etməkdən ibarətdir.

Amma sizi əmin edirəm ki, biz müvəffəqiyyət qazanacağıq və müvəffəqiyyətə birlikdə, əməkdaşlıq və tərəfdaşlıq ruhunda nail olacağıq.

İndi isə sizi öz təqdimatımda təsvir etməyə çalışdığım məqamları əyani surətdə görməyinizə imkan verən qısa videofilmə baxmağa dəvət etmək istərdim.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm!